

Youth.Sport.Inclusion

30-часов обучителен модул

Въз основа на опита от споделянето на избраните практики и анализ на тяхната приложимост и успешност, идентифициране на ключовите фактори за качество и успех и въз основа на заключенията от международното обучение Tool-fair, беше създаден 30-часов обучителен модул (би могъл да се удължи до 60 часа) за младежки работници, треньори и учители по физическо възпитание и спорт.

Целта на обучителния модул е да създаде предпоставки младежките спортни общности и учебните часове да станат по-приобщаващи за маргинализираните и уязвими младежи, като овласти и даде възможност на треньорите и учителите по физическо възпитание и спорт да използват методологията Обучение чрез спорт, за да подобрят включването в спортните общности и учебните часове, които реализират.

Специфични педагогически цели:

- Да се разбере концепцията на методологията Обучение чрез спорт;
- Да станат по-чувствителни и съпричастни към маргинализираните, дискриминирани и уязвими младежи;
- Да бъдат подготвени за справяне с дискриминацията и да използват подходящи инструменти за подобряване на включването на младежката общност чрез и в спорта и физическото възпитание.

Съдържание:

1. Методология Обучение чрез спорт

Много изследователи в социологията определят спорта като „глобален социален фактор“, който създава ценности. Важно е да се разграничи какво е „спортът“ като социален фактор и какво са „спортът и физическата активност“ като потенциални образователни инструменти. Първо е необходимо да има образователни цели, които всички участници в дейността споделят. Прилагането на образователната функция на спорта означава дадена образователна цел да бъде следвана приоритетно. Трябва да се направи ясно разграничение между Обучението ЗА, ОТ и ЧРЕЗ Спорт, опирайки се на различни цели. В този раздел тези аспекти ще бъдат обяснени подробно. За първи път този подход е разработен от Хенинг Айхберг. Тази таблица обяснява основните разлики между трите начина за работа в спорта.

Обучение ЗА Спорт: Много традиционни спортни клубове са водени от целта за постигане на спортни резултати, като свой приоритет. Тук се появява концепцията на Обучение ЗА Спорт, чиято основна цел е развиване на компетенции по отношение на спортни постижения. Обучението ЗА Спорт се отнася до подобряването на уменията, свързани със самия спорт. Следователно, целта му е да служи само за развиването на индивидуалните компетенции, които да подобряват физическите постижения. Обучението ЗА Спорт обикновено е свързано с различни дисциплини на състезателния спорт.

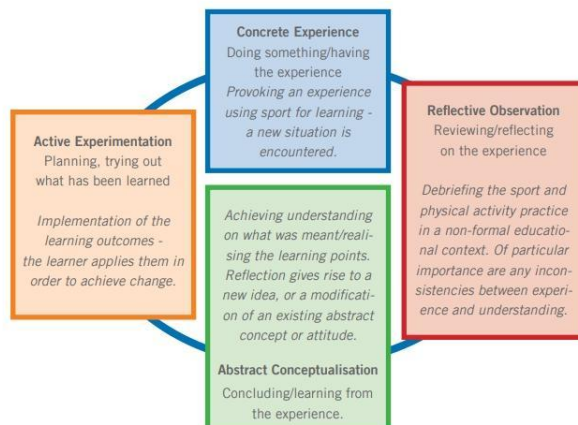
Следователно тази концепция има ограничен интерес в контекста на неформалното образование.

Обучение ОТ Спорт: Обучението от спорта е по-сложен процес и включва специфични цели, като например целта за справяне със здравословните проблеми и проблемите на благосъстоянието. В този случай, образователните цели не са маловажни, но понякога се изместват на втори план. Следователно, целта е спортните цели и благосъстоянието на обществото да се съчетаят. Този подход използва спорт, упражнения и физическа активност, за социални каузи като здравеопазване, качество на живот, обществено благосъстояние или социално включване. Новите разновидности на движението „спорт за всички“ са много сходни с този подход. Практикувайки различни спортове, от хората се очаква да научат повече за здравословния начин на живот и по този начин да повишат осведомеността си за споменатия проблем като цяло.

Обучение ЧРЕЗ Спорт (ОЧС): Концепцията на ОЧС е много по-задълбочена по отношение на своите цели и очаквани резултати и трябва да се разглежда през цялостна перспектива, в сравнение с другите два подхода. Самият подход на ОЧС се състои от интегриране и прилагане на спортни елементи, които да се използват с образователна цел за разрешаване на социални проблеми, развиване на социални компетентности и провокиране на трайна социална трансформация. Целият образователен процес е планиран и подготвен и след прилагането му се очакват ясни, реалистични и измерими резултати. ОЧС е неформален образователен подход, използващ спорта и физическата активност и отнасящ се до развиването на ключови компетентности на отделни лица и групи, за да допринесе за личностното развитие и устойчивата социална трансформация. ОЧС създава екзистенциално обучение между хората. Чрез ОЧС следва да се осъществи трайна социална промяна. Целта му е да даде възможност за овластяване и да предизвика устойчива социална трансформация. ОЧС се нуждае от много елементи, като например използването на спорта и физическите упражнения за постигане на силен резултат от обучението през целия живот, като подобряване на толерантността, солидарността или доверието между нациите. ОЧС трябва да се разглежда повече като план за анализ на процеси, отколкото като действие. От методологическа гледна точка, ОЧС се състои от адаптиране на спорт, упражнения и физическа активност към целите на планирания обучителен процес. Това е процес на адаптация на спорта и физическата активност, както по отношение на тяхното изразяване, така и по отношение на тяхното представяне, което конкретно характеризира подхода ОЧС. Подходът не предлага действия, при които спортът се превръща в основна цел и/или вариант за кариера. Например, практикуването на бойни изкуства без конкретна обучителна цел зад него, водено само от желанието за технически прогрес, се причислява към Обучението ЗА Спорт, но може да развие самоконтрол и уважение към другите. Важното при Обучението чрез спорт е да се ръководи процес, при който спортът и физическата активност стават инструменти, които преди всичко подкрепят образователните цели, при които самият спорт става второстепенен за образователната цел. С цел по-добро разбиране на този

процес, предлагаме да се направи връзката между ОЧС и Образователния Цикъл на Колб (Колб, Дейвид (1984).

Kolb's Experiential learning cycle[®] linked with ETS

Обучение чрез Опит: Опитът като източник на обучение и развитие. (Englewood Cliffs). В ОЧС конкретният опит е спортната (или физическата) активност, адаптирана към образователните цели на програмата. Участниците в практиката анализират заедно във фасилитиран процес на обратна връзка, след което те самите преминават през образователната сесия, което им дава възможност да осъзнаят и използват новите компетенции, които са придобили. Изразяването на желание не е достатъчно, за да се проектира и приложи образователен процес, който е основан на ОЧС. Необходимо е да се подготви реалистична образователна ситуация, основана на осъществими и подлежащи на оценка цели, при която присъства желанието за обучение, изградено върху специфични приоритети на разглежданата работна област. По-конкретно, професионалистите, ръководещи подобни процеси за прилагане на образователната и социална функция на спорта, разработват програми за неформално образование, фокусирани върху социални проблеми, като заетост, социална интеграция, борба с расизма и много други. Това е първият етап от образователния цикъл, когато обучаващият предлага на обучаващите се да преживеят образователната ситуация.

Формализирането на образователните намерения не е достатъчно, за да се осигури образователната и социална функция на спорта. Образователната дейност трябва да бъде непрекъсната във времето. Тази непрекъснатост има за цел да изгради и приложи обратна връзка, която позволява постигането на основната образователна цел. Това са вторият и третият етап от образователния цикъл на Колб. Специфичните цели на всеки етап трябва да бъдат в полза на основната цел на планирания образователен процес и да бъдат реалистични за оценка. Именно съгласуваността на различните етапи или фази на този процес и тяхната връзка с главната му цел ще осигурят непрекъснатостта на образователния аспект в него. От друга страна, тази непрекъснатост, а също и устойчивостта на образователния процес, използващ спорт и физическа активност, продължават във времето, за да се наблюдават промените в поведението и отношението на хората (Прилагане на образователните резултати в реалния живот – етап 4). Основата на дадена

педагогическа ситуация за образователен процес чрез спорт е, че предприетите действия се извършват заедно с други дейности, извън самия спорт. Образователната и социална функция на спорта се проявяват също така, когато действат в рамките на общите социални и образователни политики, което също е дългосрочен процес. Този аспект/подход има предвид цялото измерение на човека и неговата среда.

Статията на Хартман и Куок обяснява: „Разграничаваме два различни, идеални типа, които се появяват: доминираща визия, при която спортът функционира, за да поддържа и възпроизвежда вече установени социални отношения и по-радикален интервенционистки подход, при който спортът е предназначен да допринесе за фундаментални промени и трансформации на социалния живот“. Това може да се смята за различно обяснение на Обучението ЗА и ЧРЕЗ Спорт. Разликите между трите различни концепции вече са ясни, но целта на тази глава е да представи ОЧС по подробен начин, така че употребата и целта му да не бъдат разбрани погрешно. По този начин, въпросът за оценката е важен и в този момент той възниква по естествен начин. Изпълнението на образователната функция на спорта, разбира се, включва процес на оценяване. От гледна точка на методологията и според различни критерии, нагласите и поведението не се измерват по същия начин или с едни и същи показатели като спортните постижения. Всъщност, за един спортен клуб не винаги е лесно да определи показатели за общителност и социализация, или още по-малко в контекста на превантивния подход, например. Ако представата за дете, което спортува, може да бъде обяснена и измерена, то по-трудно е да се установи например „повишаването на осведомеността“ на тийнейджър за риска от алкохола и тютюнопушенето. Също така е трудно да се измери и действителното въздействие на образователните дейности, извършвани в областта на спорта. Също толкова трудно е да се определи мястото и ролята на спорта в процеса. Тази трудност не бива да компрометира ангажираността на спортното движение в неговото желание да допринесе за обучението на тези, които то събира. Всъщност въпросът е: Как оценявате действията от гледна точка на обучението, с оглед на конкретните и реалистични образователни цели? Тук развиването на ключови компетенции, които са постижими чрез подхода ОЧС е от значение. Представяме ги по-долу в таблицата, позовавайки се на документа „Основни концепции и компетенции за обучение по демократично гражданство“, публикуван от Съвета на Европа, както и на „Ключови компетенции за учене през целия живот“, въведени от Европейската Комисия. Според тези документи, ключовите компетенции представляват комбинация от умения, знания и нагласи, необходими на хората в обществото, за да постигнат личностно развитие, да бъдат активни демократични граждани и да уважават правата на човека. Има се предвид, че развиването на компетенциите на всеки човек допринася за постигането на устойчива социална промяна – например борба с безработицата, дискриминацията и расизма, социалното изключване или бедността и маргинализацията. В таблицата по-долу компетентностите са ясно посочени, както и кои спортни дейности и физическа активност могат да доведат до потенциални образователни резултати, за да се постигне социална трансформация и трайна промяна в

нагласите сред отделните лица или общностите. Чрез тези компетенции оценката на въздействието върху неформалното образование с помощта на ОЧС е реалистична и измерима, въпреки че се е свързана със самооценката.

2. Маргинализирана и уязвима младеж

„Заклеваме се да освободим всички наши хора от продължаващото робство на бедността, лишенията, страданията, пола и всяка друга дискриминация“.
Нелсън Мандела

Това означава, че има ясна откритост и проактивно отношение към маргинализираните групи и техните организации, които обикновено са по-слабо представени, имат по-малко възможности да се отрази тяхното мнение или са обект на по-голяма дискриминация. Групи като етническите малцинства, мигрантите и бежанците, жени/момичета, ЛГБТ, младите хора, изправени пред житейски предизвикателства, било то социални или икономически. В този ред на мисли, трябва да се обърне специално внимание на младите хора, които не са включени в икономическия живот, не учат и не се обучават (NEET). Това също така означава, че трябва да има специални мерки (или идеи) в подкрепа на тези групи, за да имат по-голямо участие в диалога и за да бъде чут гласът им.

През 2017 г. процентът на рискът от бедност или социално изключване при младите хора на възраст между 16 и 29 години е бил 27,7% в ЕС-28, което съответства на около 21,8 милиона млади хора (Евростат). Дискриминацията на основата на етнически произход продължава да се разглежда като най-разпространената форма на предразсъдъци в ЕС (64%), последвана от дискриминацията въз основа на сексуалната ориентация (58%), половата идентичност (56%), религията или убежденията (50%), увреждания (50%). Респондентите, които описват себе си като част от малцинство по отношение на увреждане (37%) и тези, които казват, че принадлежат към малцинство по отношение на сексуалната си ориентация (32%) или към етническо малцинство (30%), най-често казват, че са се сблъскали с дискриминация (Евробарометър 2015).

Хартата на основните права на Европейския Съюз, Член 21, Недискриминация: „Забранена е всяка форма на дискриминация, основана по-специално на пол, раса, цвят на кожата, етнически или социален произход, генетични характеристики, език, религия или убеждения, политически или други мнения, принадлежност към национално малцинство, имотно състояние, рождение, увреждане, възраст или сексуална ориентация“.

В момента усещането на много млади хора е, че те не могат да бъдат чути и следователно не са считани за част от обществото, поради липса на привилегии и възможности. Това схващане може да бъде променено чрез приобщаващи младежки структури за участие и проекти, които позволяват на младите хора в неравностойно положение (по-малко привилегировани или с по-малко възможности) да бъдат активна част от своите общности.

Справянето, овластяването и включването на тези младежки групи може да промени положително местните общности и да осигури дългосрочни решения на проблемите, създадени от маргинализацията, дискриминацията и бедността.

Допълнителни Ресурси:

Европейската Комисия срещу Дискриминацията и Нетърпимостта (Съвет на Европа). Можете да изтеглите отчетите за мониторинг на държавите от тук: <https://www.coe.int/en/web/european-commission-against-racism-and-intolerance/country-monitoring>

Агенцията на Европейския Съюз за Основните Права, **Доклад Относно Основните Права за 2018** г.: <https://fra.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/annual-reports/fundamental-rights-2018>

Разгледайте Финландската Младежка Политика за Ромите, която показва как да се справим с бедността и дискриминацията в непривилегированите групи. <https://stm.fi/en/participation-roma>

Край на Младежката Бездомност: Ръководство за Човешки Права (Публикувано от FEANTSA – Европейската федерация на националните организации, работещи с бездомните). Може да бъде свалено от тук: <https://www.feantsa.org/en/report/2016/12/07/youth?bcParent=27>

Можете да изтеглите няколко публикации по темата за включването от уебсайта на **SALTO Inclusion**:

Препоръчани:

- **Градски Решения** – Представяне на Талантите на Градската Младеж

- **Оценете Разликата** – Ресурсен Пакет

- **Младежи и Екстремизъм** – Ресурсен Пакет

<https://www.salto-youth.net/rc/inclusion/inclusionpublications/>

- Можете да изтеглите Стратегията за Приобщаване и Многообразие на Програма Еразъм+ от тук: <https://www.salto-youth.net/rc/inclusion/inclusionstrategy/aboutid/>

8 Стъпки към Приобщаваща Младежка Работа (отличен Инструментариум, публикуван от Националния Младежки Съвет на Ирландия). Може да се изтегли от тук: <http://www.youth.ie/nyci/8-Steps-Inclusive-Youthwork>

Разгледайте тази глобална дейност за насърчаване на равенството между половете:

<https://dayofthegirl.globalgoals.org/>

3. Педагогически инструменти за справяне с дискриминацията и включването в младежките групи

Тук можете да намерите няколко педагогически упражнения на различни теми: <https://www.throughsport.eu/resources/>

Налични са четири наръчника, които могат да ви помогнат в четири различни области:

1. Наръчник „Движи се и Учи“ – общо включване;
2. Инструментариум „Нашият Спорт“ – в областта на ЛГБТ;
3. Доброволчеството в Спорта – с различни теми, като например включване на лица с увреждания;
4. Инструментариум „Спорт за Активно Гражданство“ – с различни теми.

Схема на обучителния курс

Рамка на обучителен курс за треньори и учители по физическо възпитание (30 часа – 3 пълни дни, които могат да бъдат преразпределени и в 4 обучителни дни)

1 сесия е с продължителност 90 минути и има две части (А и Б) с почивка между тях

Сесия 1

А) Уводна сесия за запознаване с участниците, обучаващите, целите, програмата, методологията и съдържанието на обучителния курс. Можете също така, да проверите очакванията на участниците и да ги подготвите за чувствителните теми.

Б) Представяне на Обучение Чрез Спорт, въз основа на точка 1 от съдържанието по-горе. Предложение за упражнение: Разделете участниците на два отбора и ги създайте предпоставки за игра на отборен спорт с топка. През първите 10 минути ги инструктирайте за техниката и изпълнението и ги мотивирайте да спечелят. По време на вторите 10 минути ги оставете да играят и след това ги накарайте да седнат, за да обсъдят как този спорт може да подобри техните умения, поведение и здраве. По време на третите 10 минути им дайте карти с роли (с различен социален аспект) и ги помолете да играят в съответната роля, а след това ги приветствайте да седнат и да обсъдят как е минала играта и какво се е променило. В края препоръчваме да проведете сесия за обратна връзка за цялата сесия и да обсъдите образованието за, от и чрез спорт.

Сесия 2

А) Разяснете какво означава включване и различните уязвими групи въз основа на точка 2 от съдържанието по-горе. Използвайте техниката на мозъчна атака (брейнсторминг), за да обсъдите защо включването е важно за цялото общество и за спорта.

Б) В края, представете правата на човека въз основа на 1-ва глава на Наръчника „Компас“. Обсъдете защо участието в спорта също е вид Право. Кой има лесен достъп и кой няма такъв или има лимитиран достъп до спортни активности.

В) Реализирайте упражнението „Играйте за Правото си на Здраве“ от Наръчника „Спорт за Активно Гражданство“ на страници 27-29.

Сесия 3

А) Какво прави един треньор/учител по физическо възпитание и спорт приобщаващ? От какви компетенции се нуждае един спортен педагог, за да бъде приобщаващ и да направи своя спортен отбор приобщаващ? Какви са предизвикателствата пред приобщаването в училище или в спортните клубове? Обсъдете с групата и съберете идеите на флипчарт.

Б) Изпълнете упражнение IV.6. Баскетболът като инструмент за комуникация (стр. 49) в Наръчника „Движи се и Учи“. Обсъдете различните треньорски стилове и колко важна е личността на треньора.

Сесия 4

- А) Чувствителна тематична област: ЛГБТ. Представете някои важни аспекти на проблемите на ЛГБТ, въз основа на глава 4 от Наръчника „Нашият Спорт“.
- Б) Изберете едно от петте упражнения и го реализирайте с групата.

Сесия 5

- А) Прегледайте всички упражнения от четирите препоръчани наръчника и изберете упражнение по ваш вкус и предпочитание. Адаптирайте го към групата треньори/учители по физическо възпитание и спорт, с които работите, или ги попитайте за техните приоритети. (Можете също така в началото на обучителния курс да помолите доброволци от групата, които могат да подготвят и фасилитират избраното упражнение в последния ден.)
- Б) Проведете сесия за обратна връзка с педагозите относно упражнението и обсъдете как те биха изпълнили избраното упражнение. Обсъдете предизвикателствата на упражнението и потенциални адаптации, които участниците биха могли да измислят. Помолете ги да помислят за собствената си работна реалност и как биха могли да представят и изпълнят това упражнение с млади хора.

Сесия 6

- А) Обсъдете заключенията на участниците и направете оценка (онлайн форма или под формата на интерактивни упражнения).